

Dr Radmila RADIĆ

POČETAK RADA CENTRA ZA SAVREMENU ISTORIJU JUGOISTOČNE EVROPE I PRVE MONOGRAFIJE

Polovinom 2000. godine u Beogradu je osnovan Centar za savremenu istoriju Jugoistočne Evrope, koji je okupio istoričare posvećene temama istorije Jugoslavije i Jugoistočne Evrope. Osnivači i saradnici Centra su istoričari i predavači sa Katedre za istoriju Jugoslavije, Filozofskog fakulteta u Beogradu, Instituta za savremenu istoriju i Instituta za noviju istoriju Srbije. Centar ima svoj sajt na Internetu-csi.co.yu. Otvoren je za saradnju i prijem novih saradnika kako iz zemlje, tako i iz inostranstva.

Namera CSI-ja je, pre svega, da podstakne dalja istraživanja savremene istorije, doprinese razmeni saznanja i informacija, kao i razvoju izdavačke delatnosti, organizovanju naučnih skupova i konferencija. Konkretni doprinosi ovakvom opredeljenju predstavljaju monografije koje su se u izdanju CSI-ja pojavile krajem 2000. i početkom 2001. godine.

Kao prvu knjigu u biblioteci Monografije, Centar je objavio rukopis iz zaostavštine pokojnog profesora dr Branka Petranovića, *Strategija Draže Mihailovića 1941-1945*. Dragocen i krajnje izbalansiran pogled na ličnost i delatnost generala Mihailovića, čija je sudbina često uzbunjivala duhove u stručnoj i široj javnosti. Druga knjiga u ediciji je delo profesora dr Đorđa Stankovića, *Studenti i Univerzitet: 1914-1954; ogleđi iz društvene istorije*. Monografija je rezultat dugogodišnjeg istraživanja studentskog pokreta profesora Đorđa Stankovića, a njen svakako najzanimljiviji i najmanje poznat odeljak predstavlja onaj koji se bavi studentskim demonstracijama iz 1954. godine. Treća u nizu, objavljena je monografija dr Nikole Žutića, saradnika Instituta za savremenu istoriju, *Vatikan i Albanci u prvoj polovini XX veka (do 1941)*. Kako piše jedan od recenzenata, prof. dr Ljubodrag Dimić, „pristup istoričara presudno je uticao da jedna, politički krajnje osetljiva tema, još živa i veoma aktuelna, bude prezentovana snagom argumenata, nepristrasno, naučnom selekcijom činjenica...” Četvrtu knjiga pod naslovom *Komunisti u Kraljevini Jugoslaviji: Od socijaldemokratije do staljinizma 1919-1941*, potpisuje takođe saradnik Instituta za savremenu istoriju, dr Kosta Nikolić. Dr Kosta Nikolić je bio suočen sa temom o kojoj postoji brojna literatura uglavnom afirmativnog karaktera, tako da je njegov iskorak u novo podrazumevao, pre svega, preispitivanje već poznatih istorijskih činjenica sabranih u velikoj historiografskoj

produkciji i novo čitanje arhivske građe. On je nastojao da izbegne „svaku jednostranost (krajnost) i stereotipe po principu afirmacija-negacija”.

Sve četiri monografije predstavljaju značajan doprinos razvoju historiografije, kako po pristupu tako i po sadržini. Ono što bi ipak bila izvesna zamerka urednicima edicije, odnosi se na neuspeh u težnji da ostvare vizuelnu prepoznatljivost i tehničku ujednačenost izdanja. Međutim, u opštoj oskudici i nemogućnosti naučnih radnika u institutima i na fakultetima, da već niz godina obavljaju svoj posao u normalnim uslovima (nedostatak novca za istraživanja, opremu, kupovinu knjiga, a posebno njihovo izdavanje), napor Centra treba pohvaliti, posebno što se i u ovom slučaju aktivnosti uglavnom zasnivaju na ličnom entuzijazmu saradnika.